OBLIGAȚIA DE SESIZARE A INFRACȚIUNILOR ȘI RAPORTAREA ÎNCĂLCĂRILOR LEGII

OBLIGAȚIA DE SESIZARE A INFRACȚIUNILOR ȘI RAPORTAREA ÎNCĂLCĂRILOR LEGII: DOUĂ INSTRUMENTE COMPLEMENTARE PENTRU INTEGRITATEA FUNCȚIEI PUBLICE

În România, funcționarii publici sunt obligați, potrivit articolului **267** din ***Legea nr. 286/2009 privind Codul penal***, să sesizeze de îndată organele de urmărire penală dacă află despre săvârșirea unei infracțiuni în legătură cu serviciul lor. Nerespectarea acestei obligații constituie infracțiune și este sancționată penal.

În paralel, ***Legea nr. 361/2022 privind protecția avertizorilor în interes public*** oferă un cadru prin care funcționarii pot raporta nereguli de orice natură - administrative, financiare sau penale, observate în context profesional - beneficiind de protecția împotriva represaliilor, în conformitate cu *Directiva (UE) 2019/1937*. Aceste două reglementări nu sunt contradictorii, ci complementare.

Clarificări esențiale:

- **obligația** de sesizare prevăzută de *art. 267 Cod penal* este de **natură penală, imperativă** și incumbă *exclusiv funcționarilor publici*, în sensul legii penale conform art. 175;
- raportarea încălcărilor legii, reglementată de *Legea nr. 361/2022*, constituie un **drept subiectiv garantat**, de care se pot prevala atât angajații din sectorul public precum și cei din sectorul privat ce au obținut informațiile referitoare la încălcări ale legii raportate, într-un context profesional, în condițiile legii;
- funcționarii publici au **obligația legală de a sesiza**, *de îndată*[1], *orice faptă*[2] care, potrivit legii penale, constituie infracțiune, adresând *sesizarea direct către organele de urmărire penală*[3];
- totodată, funcționarul public are **dreptul de a raporta** încălcări ale legii prin canalele interne sau externe prevăzute de *Legea nr. 361/2022 privind protecția avertizorilor în interes public*. Cele două forme de raportare nu se exclud reciproc, ci pot fi complementare. Diferența fundamentală constă în **natura lor juridică** și în **aria de aplicare materială și personală**[4].

---

1. Sintagma ***"de îndată"*** înseamnă fără întârziere nejustificată, în cel mai scurt timp posibil, imediat ce funcționarul are o reprezentare clară asupra existenței unei infracțiuni. In practică, se observă că sintagma nu presupune reacție în minute sau ore, dar nici nu permite amânări nejustificate de zile sau săptămâni. Se acceptă un termen rezonabil, raportat la circumstanțele cazului (complexitatea situației, nevoia de verificări minime, structura instituțională). De regulă, se consideră rezonabil un interval de 1-3 zile lucrătoare de la momentul în care funcționarul devine efectiv conștient că a fost comisă o infracțiune.

2. Nu este necesar ca fapta prevăzută de legea penală să constituie infracțiune. Această apreciere nu este lăsată la latitudinea funcționarului public, ci este un atribut al organelor judiciare în cursul procesului penal. Totuși, infracțiunea de omisiune a sesizării subzistă numai atunci când făptuitorul a avut cunoștințe certe, nu simple bănuieli, despre fapta prevăzută de legea penală comisă în legătură cu serviciul în cadrul căruia își îndeplinea sarcinile.

3. Dacă sesizarea e făcută unui alt organ, nu înseamnă că făptuitorul și-a îndeplinit obligația impusă de lege și, în acest caz, el va răspunde penal, în conformitate cu prevederile *art. 267 Cod penal*.

4. Obligația de sesizare reglementată de *art. 267 din Codul penal* are o arie de aplicare materială restrânsă, vizând exclusiv infracțiuni săvârșite în legătură cu serviciul, și o arie de aplicare personală limitată doar la funcționarii publici în accepțiunea *art. 175 Cod penal*. În schimb, dreptul de a raporta încălcările legii, reglementat prin *Legea nr. 361/2022*, are o arie de aplicare materială extinsă, incluzând orice încălcare a legii (de natură penală, administrativă, financiară, disciplinară etc.) observată în context profesional, și o arie de aplicare personală semnificativ mai largă, aplicabilă tuturor persoanelor care dețin sau au deținut o relație profesională cu entitatea raportată, indiferent de statutul lor juridic.

Exemplu practic:

Un funcționar public observă, în exercițiul atribuțiilor de serviciu, o situație care indică săvârșirea unei infracțiuni de corupție, cum ar fi luarea de mită sau traficul de influență.

În această situație, **funcționarul are o obligație legală distinctă**, prevăzută la *art. 267 din Codul penal*, de a sesiza de îndată organele de urmărire penală - precum Parchetul competent sau Direcția Națională Anticorupție. Omisiunea acestei sesizări constituie infracțiune și se sancționează penal.

Independent de această obligație, **funcționarul are și dreptul de a efectua o raportare în *condițiile Legii nr. 361/2022 privind protecția avertizorilor în interes public***, utilizând canalele oficiale instituite în cadrul autorității sau instituției publice (raportare internă), ori, după caz, prin raportare externă către autoritățile desemnate (cum ar fi Agenția Națională de Integritate). În anumite condiții, este posibilă și divulgarea publică.

Este important de subliniat că raportarea prin canalele prevăzute de *Legea nr. 361/2022* nu substituie obligația penală de sesizare a organelor judiciare, ci reprezintă o măsură complementară ce oferă protecție funcționarului care acționează în interes public. Astfel, în cazul în care un funcționar public ia cunoștință de fapte de natură penală, acesta **trebuie** să sesizeze organul de urmărire penală, dar are și **posibilitatea** de a beneficia de cadrul de protecție conferit de Legea 361/2022 printr-o raportare internă sau externă.

În concluzie, raportarea conform *Legii nr. 361/2022*, **nu înlocuiește** obligația de sesizare penală prevăzută de *art. 267 Cod penal*, însă sesizarea făcută organelor penale însoțită de o raportare conform *Legii nr. 361/2022* **poate aduce funcționarului public o serie largă de garanții și măsuri de protecție instituite în *Capitolul VI al Legii 361/2022*:**

1. Interdicția represaliilor - Articolul 22 din lege reglementează expres interdicția oricărei forme de represalii împotriva avertizorilor în interes public.

2. Protecția juridică - contestarea represaliilor - Articolul 23 reglementează dreptul avertizorului de a contesta în instanță orice măsură represivă luată împotriva sa. Legea instituie o protecție de natură juridică, stabilind că sarcina probei nu revine avertizorului, ci entității împotriva căreia se formulează acțiunea - aceasta trebuie să dovedească că măsura luată are o justificare independentă de raportare.

3. Consiliere și sprijin instituțional - Articolul 24 prevede că ANI are obligația de a furniza avertizorilor informații și consiliere referitoare la drepturile lor, la măsurile de protecție și la procedurile aplicabile. De asemenea, Agenția oferă sprijin concret în fața autorităților, în vederea apărării avertizorilor împotriva represaliilor.

4. Protecția identității avertzorilor persoanei vizate și a terților - Articolul 25 extinde regulile privind confidențialitatea, aplicându-le nu doar avertizorilor, ci și persoanelor vizate prin raportare, precum și terților menționați.

5. Asistență juridică gratuită în proceduri disciplinare și în instanță

6. Garanții privind cercetarea disciplinară - Articolul 26 oferă garanții suplimentare în situația în care avertizorul este supus unei cercetări disciplinare. La solicitarea acestuia,

comisia disciplinară este obligată să invite presa și un reprezentant al sindicatului, al asociației profesionale sau al salariaților, după caz.

Pentru a garanta transparența procedurii, este necesar ca autoritatea sau angajatorul să publice pe pagina proprie de internet un anunț cu cel puțin trei zile lucrătoare înainte de ședința comisiei. Nerespectarea acestor condiții atrage nulitatea raportului și a eventualei sancțiuni aplicate.

TABEL COMPARATIV: OBLIGAȚIA DE SESIZARE VS. RAPORTAREA ÎNCĂLCĂRILOR LEGII

Criteriu	Obligația de sesizare (art. 267 Cod penal)	Raportarea încălcărilor legii (Legea 361/2022)
Natura juridică	Obligație legală imperativă, cu sancțiuni penale prevăzute pentru nerespectare	Drept subiectiv garantat legal, opțional, cu protecție împotriva represaliilor
Destinatari	Exclusiv funcționarii publici (în sensul legii penale)	Se adresează atât angajaților din sectorul public precum și celor din sectorul privat ce au obținut informațiile referitoare la încălcări ale legii raportate, într-un context profesional
Obiectul raportării	Orice faptă care, potrivit legii penale, constituie infracțiune, în legătură cu serviciul	Încălcări ale normelor: administrative, financiare, penale, de integritate etc.
Canal de raportare	Direct la organele de urmărire penală: Parchet, Poliție, DNA, DIICOT	Intern: canal desemnat în instituție / companie Extern: autorități competente (ANI, ANAP, DNA etc.) Public: presă, ONG-uri (în anumite condiții)
Termen de raportare	"De îndată" - fără întârziere nejustificată	Nu este precizat un termen legal, dar recomandat: în timp rezonabil, cu bună-credință
Sancțiuni pentru neraportare	Da - închisoare sau amendă (omisiunea sesizării este infracțiune)	Nu - lipsa raportării nu atrage răspundere, dar raportarea tardivă poate afecta protecția
Obligații instituționale	Nu sunt detaliate expres pentru instituții	Instituțiile prevăzute în lege sunt obligate să instituie canale interne de raportare, să desemneze responsabili și să protejeze avertizorii
Protecție oferită raportorului	Nu prevede protecție specifică	Da - confidențialitate, interzicerea represaliilor, reintegrare, despăgubiri
Condiții de validitate	Cunoștințe certe, nu simple bănuieli, despre fapta prevăzută de legea penală comisă în legătură cu serviciul în cadrul căruia își îndeplinea sarcinile	Să existe motive întemeiate să creadă că informațiile raportate erau adevărate la momentul raportării, raportare prin canale oficiale, respectarea criteriilor din lege
Compatibilitate	Nu poate fi substituită de raportarea internă; trebuie sesizat organul penal	Poate însoți sesizarea penală, completând-o și oferind protecție avertizorului
Sancțiuni pentru raportare nereală	Da - sancțiuni penale Art. 268 din Codul Penal	Da - sancțiuni contravenționale Art. 29 din Legea 361/2022